

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 86/08-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti T., a. s., P., zastúpenej advokátom JUDr. P. N., H., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 99/2006 z 3. mája 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti T., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. septembra 2007 doručená sťažnosť (doplnená podaním z 18. októbra 2007) spoločnosti T., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obo 99/2006 z 3. mája 2007.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalovaná účastníčkou konania vedeného Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 5 Cb 481/98.

Sťažovateľka uviedla, že:

„1. Krajský súd v Prešove v poradí tretím rozsudkom z 9. 11. 2005, č. k. 5 Cb 481/98-677, žalobu o zaplatenie 36. mil. Sk s príslušenstvom zamietol s odôvodnením, že úverová zmluva z 12. 9. 1992 bola neplatne uzavretá pre rozpor so zákonom podľa § 40 ods. 1, 3 občianskeho zákona.

2. Najvyšší súd SR ako súd odvolací uznesením z 3. 5. 2007 sp. zn. 3 Obo 99/2006 - teda takmer po dvoch rokoch a tiež už po tretíkrát - označený rozsudok bez nariadenia odvolacieho pojednávania zrušil a vec vrátil Krajskému súdu na ďalšie konanie s vysloveným právnym názorom, že účastníci platne uzavreli zmluvu o úvere (...)

3. Najvyšší súd SR v napadnutom uznesení vôbec nereagoval na sťažovateľove podstatné námietky, ktoré tento uviedol v replike k odvolaniu žalobcu...“

Sťažovateľka namieta, že bolo porušené jej „právo na spravodlivé zákonné a verejné prejednanie spornej veci“ a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Ďalej sťažovateľka uviedla, že:

(...) Na prieťahy v konaní si možno aj sťažovať u predsedu súdu; my sme tak neurobili preto, lebo sme dúfali a verili odvolaciemu súdu - tu dokonca ako najvyššiemu článku všeobecnej súdnej sústavy - že vec s konečnou platnosťou rozhodne, a tak ukončí stav právnej neistoty u sťažovateľa, ktorá trvá už takmer 10 rokov ako Damoklov meč nad jeho budúcnosťou v podnikaní, čo je pre neho mimoriadne traumatizujúce a frustrujúce. (...)

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný sťažnosť prijal na ďalšie konanie a vydal nasledovný nález:

- „1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a právo na spravodlivý súdny proces a prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom a uznesením Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 99/2006 porušené bolo.*
- 2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 3. 5. 2007, sp. zn. 3 Obo 99/2006 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.*
- 3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 mil. Sk, ktoré je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť mu do 2 mesiacov.*
- 4. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania v sume ako ju vyčíslime dodatočne.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

1. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné sudy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V posudzovanom prípade sťažovateľka predovšetkým namieta, že najvyšší súd ako odvolací súd porušil jej základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože v odôvodnení svojho rozhodnutia nereagoval na jej vyjadrenie a žiadnu z jej odvolacích námietok.

Z rozhodnutia najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu však vyplýva, že zrušil rozhodnutie krajského súdu (ako prvostupňového súdu) č. k. 5 Cb 481/98-677 z 9. novembra 2005 a vec vrátil na ďalšie konanie, čo bez akýchkoľvek pochybností znamená, že napadnutým rozhodnutím sa konanie o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom neskončilo. V danom prípade nejde o konečné rozhodnutie, ktorého

dôsledkom by bolo právoplatné skončenie veci, po prípadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku.

Podľa názoru ústavného súdu namietanie nesprávnosti a nezákonnosti rozhodnutia najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu nemôže byť samo osebe dôvodom na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd neodmietol sťažovateľke poskytnutie súdnej ochrany, vecou sa zaoberal a rozhodol o nej. Sťažovateľka bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania pred všeobecnými súdmi uplatniť ochranu označených práv, aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany týchto práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V danej veci sa súdne konanie opätovne nachádza v štádiu prvostupňového konania na krajskom súde, ktorý má povinnosť v súlade s názorom odvolacieho súdu vo veci konať a rozhodnúť. V konaní pred krajským súdom sa sťažovateľka bude môcť vyjadriť za tých istých podmienok, ako druhý účastník konania.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že dôvody uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 99/2006 z 3. mája 2007 sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných procesných noriem. Toto rozhodnutie nevykazuje znaky svojvôle, nevyhodnocuje nové dôkazy a právne závery, konštatuje predovšetkým dostatočne zistený skutkový stav (*„súd prvého stupňa zistil v dostatočnom rozsahu skutkový stav potrebný pre rozhodnutie o veci a z tohto zisteného skutkového stavu však vyvodil nesprávny právny záver“*), k čomu dospel na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03).

2. Sťažovateľka ďalej namietala porušenie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (resp. prejednanie jej záležitostí v primeranej lehote) podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) „*postupom a uznesením Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 99/2006*“.

Podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Keďže sťažovateľka namietala porušenie označených práv výlučne konaním a rozhodnutím najvyššieho súdu vedeným pod sp. zn. 3 Obo 99/2006, ústavný súd súc viazaný návrhom sťažovateľky sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a teda aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade najvyšším súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej

neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 43/05, I. ÚS 55/05).

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti, ktorá bola ústavnému súdu doručená 26. septembra 2007, namietala aj porušenie označených práv (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 99/2006. Zo zistení ústavného súdu jednoznačne vyplýva, že v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už tvrdené porušovanie označeného základného práva sťažovateľky na najvyššom súde netrvalo, lebo najvyšší súd 3. mája 2007 vo veci rozhodol (uznesenie bolo doručené sťažovateľke 31. augusta 2007 a jej právnenému zástupcovi 27. augusta 2007). Konanie, v ktorom malo dochádzať k zbytočným priet'ahom, bolo teda skončené skôr ako sa sťažovateľka domáhala nápravy sťažnosťou podanou ústavnému súdu (26. septembra 2007).

Tento skutkový stav bol základom pre záver ústavného súdu, že sťažnosť v tejto časti je zjavne neopodstatnená. Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť odmietol už po jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že nahliadnutím do súdneho spisu krajského súdu sp. zn. 5 Cb 481/98 zistil nasledovný skutkový stav:

- predmetný súdny spis bol 29. marca 2006 doručený najvyššiemu súdu na odvolacie konanie,
- najvyšší súd 26. apríla 2006 vyzval žalobcu na odstránenie nedostatkov podania, čo tento splnil 12. mája 2006,
- najvyšší súd 9. júna 2006 vyzval žalobcu na úhradu súdneho poplatku (ktorý bol uhradený 28. júna 2006) a súčasne zaslal odvolanie sťažovateľke na vyjadrenie,
- sťažovateľka predložila 6. októbra 2006 najvyššiemu súdu vyjadrenie k odvolaniu,
- najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Obo 99/2006 z 3. mája 2007 zrušil prvostupňový rozsudok a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Súdny spis bol krajskému súdu vrátený 12. júla 2007.

Ústavný súd konštatuje, že celková doba konania na najvyššom súde trvala 15 mesiacov (od 29. marca 2006 do 12. júla 2007), pričom samotné rozhodovanie vo veci 7 mesiacov (od 6. októbra 2006 do 3. mája 2007). Vychádzajúc z uvedených skutočností zastáva ústavný súd názor, že prípadné prijatie sťažnosti na ďalšie konanie by v konečnom dôsledku nevedlo k zisteniu takých nedostatkov v postupe najvyššieho súdu, ktoré by odôvodňovali vyslovenie porušenia sťažovateľom označeného základného práva (prieťahy v konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Dĺžka konania (a najmä vykonané procesné úkony) pred najvyšším súdom spolu s charakterom veci (vrátenie veci na ďalšie konanie prvostupňovému súdu) vylučuje, aby konanie sp. zn. 3 Obo 99/2006 bolo možné pokladať za konanie so zbytočnými prieťahmi.

Aj uvedené skutočnosti sú dôvodom odmietnutia tejto časti sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

3. Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá, ústavný súd už o jej žiadosti o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania nerozhodol, lebo ich poskytnutie je v zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy (resp. § 56 ods. 4 a § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) viazané na vyhovenie sťažnosti.

4. Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2008